

Asia: VN/11423/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalaiksi

Taustatiedot

Vastaajatahon virallinen nimi

Sosiaalityöntekijöiden seura ry

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Heta Kulla-Mykkänen

Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

puh. 043 824 7348

sposti heta.kulla@gmail.com

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko lain soveltaminen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuussa oleviin tahoihin riittävä (1 §, 4 § 1 kohta)?

Kyllä

2. Onko lain soveltaminen samanlaisena kaikkiin palveluntuottajiin niiden oikeudellisesta muodosta ja toiminnan tarkoituksesta huolimatta perusteltu ratkaisu (1 §, 4 § 2 kohta)?

Kyllä pääosin

3. Parantavatko palveluntuottajalle ja toiminnalle asetetut edellytykset asiakas- ja potilasturvallisuutta (2 luku, 16 §)?

Kyllä pääosin [Kiitämme esimerkiksi lääkehoitosuunnitelman pyytämistä etukäteen. Toisaalta asiakirjaperusteinen palveluyksikön rekisteröiminen ja siihen perustuva toiminnan käynnistäminen on liian kevyt tapa varmistaa palvelun tuottajan suoriutuminen tehtävästään, palvelujen laatu ja niiden toimivuus]

4. Vähentääkö palveluntuottajan ja sen palveluyksiköiden erillinen rekisteröinti, palveluyksiköiden siirtokelpoisuus ja riskiperusteinen hyväksymismenettely palveluntuottajan ja viranomaisen hallinnollista työtä (16 §, 21 §)?

Kyllä pääosin [Tämä vähentää nykyisten ilmoituksenvaraisten palvelujen osalta kuntien ohjaus-, neuvonta- ja hallintotyötä. Pohdimme kuitenkin, onko ilmoituksenvaraisten palvelujen vaatima työmäärä huomioitu kustannusvaikutuksia ja valvontaviranomaisen resursointia arvioitaessa.]

5. Vähentääkö yhteisen palveluyksikön käyttämällisyys palveluntuottajan ja viranomaisen hallinnollista työtä ja parantaako se mahdollisuuksia valvoa toimintaa kokonaisuutena (4 § 6 kohta, 22 §)?

Kyllä [Mahdollisia valituksia, muistutuksia ja kanteluita käsiteltäessä sekä valvontaa tehtäessä ajantasaiset rekisterit helpottavat viranomaistyötä.]

6. Onko valtuutetun palveluntuottajan käsite ja tehtävät perusteltuja (4 § 6 kohta, 22 §)?

Kyllä [Olisi tärkeää täsmentää, onko valtuutetulla palveluntuottajalla ilmoitusvelvollisuutta laajempia velvollisuuksia palveluntuottajia kohtaan. Vastuullisen palveluntuottajan edellytyksiä toimia tehtävässään koulutuksen ja kokemuksen osalta voisi olla syytä täsmentää.]

7. Onko valtuutetun palveluntuottajan käsitteelle muita vaihtoehtoja?

Ei

8. Onko palvelunjärjestäjän ja palveluntuottajan oma- ja valvontaa koskevat säännökset riittävät (4 luku)?

Ei kaikilta osin [Palvelunjärjestäjän ohjauksesta ja valvonnasta suhteessa palveluntuottajiin pitäisi säätää asetuksella. Huomioitava on, että säädös jättää määrittämättä, missä tilanteissa valvova viranomainen on yhteydessä STM:ään. Lastensuojelun osalta olisi huomioitava LSL 79 § ja tarvittaessa kumottava ko. pykälä ja sen määrittäykset valvonnasta. Tilanteissa, joissa kyseessä olisi asiakas- tai potilasturvallisuutta olennaisesti vaarantavista epäkohdista tai puutteista, palvelunjärjestäjän olisi vaadittava niiden välitöntä korjaamista.]

9. Ovatko valvontaviranomaisen keinot riittävät asiakas- ja potilasturvallisuuden kannalta (5 luku)?

Kyllä pääosin [Kaikkien viranomaisten antamien määräysten tulisi olla täytäntöönpanokelpoisia muutoksenhausta huolimatta. 42 § mom 2 osalta tarvitaan vahvaa tiedottamista, jotta palveluyksikön muut palveluntuottajat huomaavat ilmoittaa, mikä on uusi valtuutettu palveluntuottaja. Muuten riskinä on tarkoitettua laajempi rekisteritietojen poistuminen.]

10. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalaista?

1. 20 § ; Vaativan tason sosiaali- ja terveyspalveluja voivat olla myös muut kuin sosiaali- ja terveyspalvelujen ympärivuorokautiset palvelut tai asiakkaan tahi potilaan itsemääräämisoikeutta rajoittavat palvelut. Esityksessä on avattu asiaa, mutta tätä olisi hyvä täsmentää edelleen. Esimerkiksi haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden tai potilaiden kanssa työskentelyssä käytettävät tilat voisi olla tärkeä tarkistaa. Kyse voi olla esimerkiksi tuetuissa ja valvotuissa tapaamisissa tai päivätoiminnassa käytetyistä tiloista. Muiden tarkastajien tekemät tarkastukset eivät ole riittäviä sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeiden näkökulmasta. Yleisenä huolena todetaan, että ennakollista valvontaa pitäisi lisätä eikä vähentää. Ainakin tällä hetkellä ennakollisen ja suunnitelmallisen valvonnan käynnit näyttävät Sosiaalityöntekijöiden seuran näkökulmasta riittämättöminä.

2. Kiitämme 25 § suunniteltua palvelunjärjestäjän veloitetta ryhtyä tarvittaessa sopimuksen mukaisiin toimenpiteisiin.

3. Sosiaalityöntekijöiden seura ilmaisee huolensa lakiesityksen taustalla olevasta vahvasta omavalvontapainotteisuudesta. Omavalvonta on hyvä keino huolehtia luotettavien ja vastuullisten palveluntuottajien laadusta. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa potilas- ja asiakasturvallisuuden varmistaminen on kuitenkin erityisen tärkeää, eikä yleisen ammatillisen kokemuksen perusteella voida olla vakuuttuneita siitä, että omavalvonta antaisi tähän riittävän takuun.

4. Olisiko valvontalakiin syytä lisätä pykälä, joka vahvistaisi Vammaispalvelulain 8c ja d § mukaisen henkilökohtaisen avun saajia ja heidän edellytyksiään valvoa työnantajan asemassa henkilökohtaisen avun antajaa? Tällä hetkellä on viitteitä siitä, että henkilöt, jotka eivät ole soveltuvia työllistymään muualle sosiaali- ja terveystalouteen hakeutuvat henkilökohtaisen avustajan tehtäviin. Lisäksi haluamme kiinnittää huomiota siihen, että sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävissä työskentelee muitakin kuin alan ammattihenkilöitä (esim. nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaajat, yhteisöpedagogit ja erityisopettajat), joihin ei ulotu tällä hetkellä ammattihenkilölain mukainen valvonta.

5. Viranomaisten yhteistyötä käsittelevässä pykälässä (34 § 4. mom) mainittu valvontatietojen vaihto teknisen käyttöyhteyden yli täytyy olla todellisuudessa mahdollista esim. Soteri/Lasteri -rajapinnassa.

6. Sosiaalityöntekijöiden seura pitää perusteltuna, että valvontaviranomainen voi pyytää palveluntuottajana toimivalta elinkeinonharjoittajalta nähtäväksi rikosrekisterilain (700/1993) 6 §:n 2 momenttiin perustuen rikosrekisteriotetta tilanteissa, joissa ko. palveluntuottaja tuottaa iäkkäille ja/tai vammaisille ihmisille kohdennettua palvelua hoidon tai muun huolenpidon osalta. Lain kohdan toimeenpano rikosrekisteriotteen tarkistamisesta tulee toteuttaa yhtäaikaaisesti niin julkisessa kuin yksityisessä palvelutoiminnassa riippumatta siirtymäajasta.

7. Sosiaalityöntekijöiden seura katsoo, että valtakunnallisesti tarjottavien virtuaalisten sote-palveluiden kuten lääkärin etävastaanoton tai erityisryhmien verkkotuen ja neuvonnan valvonnasta tulisi säätää erikseen. Riskinä on ettei toiminnan laajuutta tunnisteta asianmukaisesti ennakkolisessä valvonnassa ja se, että epäkohtaan puuttuvassa valvonnassa toimivaltainen viranomainen jää epäselväksi.

Kulla-Mykkänen Heta
Sosaalityöntekijöiden seura ry